
Abertzaletasun politikoaren eta hizkuntzaren arteko harremana Nafarroan

J O S U A L B E R O

Sarrera

Egia al da hain euskalduna den Leitza herrian UPNk irabazi zuela azken hauteskundeetan? Zenbat boto lortzen dute zerrenda abertzaleek Tuteran? Ba al da harremanik hizkuntza eta boto-norabidearen artean?

Abertzaletasuna Nafarroan Foru Hauteskundeetan nola islatzen den azaldu nahi dut artikulu honetan. Abertzaletasuna eta Nafarroa, jende askoren aurreiritziak eragiten dituzten bi hitzak, topikoz josita dauden bi kontzeptuak; lan honetan ikusiko dugunez, baina, Nafarroako paisaia politikoaz mintzatzerakoan ezin da inondik inora simplekerietan edo azalderietan erori, nafar gizartea —abertzaletasunari dagokionez— oso anitza baita. Aniztasun hori, gero aztertuko dugunez, geografikoki islatzen da oso ongi ere: Iparraldetik Hegoalderaino anitz aldatzen baita boto abertzalearen kopurua.

Argi gera dadila hasieratik, beraz, ez dela zuzena eta zilegia Nafarroa bloke monolitiko bat bezala aurkeztea, hainbat politikarik egin ohi duten moduan. Eta ez baka-

► **Josu Albero** biologoa da.

rrik nafar gizartearen barnean —gizarte guztietan gertatzen denaren antzera— iritzi politiko desberdinak daudelako, nafar lurraldeen artean izugarrizko aldeak agertzen direlako baizik. Paisaiaren aldetik Foru Erkidegoak dituen kontrasteak denek onartzen badituzte ere, ez da gauza bera gertatzen dagoen aniztasun politikoarekin; Nafarroa lehor eta Nafarroa hezearen arteko diferentziak mapa politikoan ere agerian geratzen baitira, Nafarroa kolore bakarreko eta uniforme nahi dutenen zoritxarrerako.

Artikulu honek ez du ikertzen inondik ere Nafarroako sentimendu euskaldunaren hedapena. Abertzaletasun politikoa du ikergai. Sarritan, EAetik bereziki, bi hitz horiek nahasten dira: euskaltasuna eta abertzaletasuna. Nafarroako kasuan, ostera, batzuetan lotuta egon arren bertze kasutan ez dira elkarrekin joaten. Garbiago esanda: abertzaletasun politikoaren ordezkari-tza hauteskunde hauteskunde % 25etik gertu baldin bada, euskaltasuna handiagoa da nafar gizartean: % 45 inguruan dabil, Nafar Gobernuak egindako inkestek adierazten dutenez¹. Nafar askok abertzale ez dutela bozkatzen eta euskalduntzat jotzen dutela haien burua erran nahi du horrek.

Bertze maila batean bada ere, gauza bera gertatzen da EAEn edo Galizian, kasu: euskaldun edo galiziar sentitze-ko ez da derrigorrez abertzale bozkatu behar.

Nafarroako mapa politikoa

Jarraitu aurretik, argibide batzuk emanen ditut lan honen oinarriak zeintzuk izan diren azaltzeko:

- Artikulu honetan agertzen diren datuak Nafarroako Foru Hauteskundeetakoak dira. Ez dira kontuan hartu Udal Hauteskundeetakoak, Espainiako Kongresurako Hauteskundeetakoak edota Europako Parlamenturako Hauteskundeetakoak

- 1987. urtetik 2003. urtera egindako Foru Hauteskunde-
deen emaitzak ikertu dira. Ez dira aintzakotzat hartu 1995.
urteko emaitzak, eskura izan ez ditugulako. Guztira, lau
hauteskunde ezberdinetako emaitzak aztertu dira, beraz.

- Ikerketa honek alderdi abertzalearen emaitzak azalduko ditu. Irizpide subjektiboa izan arren, «abertzaletzat» jo diren alderdi politikoak honako hauek dira, batzuk da-goeneko desagertuta: Euskadiko Ezkerra (EE), Eusko Alkartasuna (EA), Eusko Alderdi Jeltzalea (EAJ-PNV), Herri Batasuna (HB), Batzarre, Euskal Herritarrok (EH) eta Aralar.

- 2003. urteko emaitzei dagokienez, kontuan hartu dira boto baliogabeak edo boto nuluak, jakina baita indar politiko abertzale batek eragotzita zeukala bere aurkezpena eta boto baliogabeen aldeko deia egin zuela. Indar politiko honi zegozkion botoak kalkulatzeko, urte honetako boto baliogabeen % 90 eman dizkiot, hori izan baita gutxi gorabehera botu nuluen hazkundera hauteskunde hauetan.

- Lan honetan ez dira Nafarroa osoko herrien datuak ikertu, 1.000 biztanle baino gehiago duten herrienak baizik. Kopuru honetara iristen ez diren zenbait herri, hala ere, kontuan hartu dira.

- Oro har, *Nafarroa osoan boto abertzalearen kopurua % 25 inguruan dabil* aztertutako hauteskundeetan. Hauteskunderaz hauteskunde ez dago aldaketa handirik ehuneko honetan, ez Nafarroa mailan eta ezta herri edo udal mailan ere².

- Bertze erreferentzia batzuk ezagutzekotan, hona hemen alderdi abertzaleek lortzen dituzten emaitzak bertze herrialde batzuetan: Ipar Euskal Herrian, % 10; EAEn, % 55; Katalunian, % 45; Galizian, % 25; Valentzian, % 3.

Aipatutako argibideak kontuan hartuta, I. Eranskinean Nafarroako herrietan alderdi abertzaleek lortu dituzten emaitzak agertzen dira, ehunekotan adierazita. Ikusten denez, herri askotan alderdi abertzaleen botoak ez dira % 10era iristen, baina beste askotan ere % 50 gainditzen dute erraz. Horrek ederki islatzen du lehen aipatu dugun aniztasun politikoa eta nazionala.

Emaitza horiek aintzakotzat hartuz sailkapen bat egin zitekeen, abertzaletasunak udalerrri ezberdinetan duen indarra adierazteko (ikus ere II. Eranskina):

1. *Boto abertzalea ez da % 10era iristen*: abertzaletasunaren aztarnarik ez dago, edota, egotekotan, oso urria da.

Tuterako eta Lizarrako Erriberan kokatzen da.

Herri batzuek, % 10etik oso hurbil daudenek, badute euskal kutsu ñimiño bat, baina oso marjinala (Cortes, Zarrakaztelu, Lodosa eta Andosilla), udaletxeetan zinegotziren bat edo beste lortzen badute ere.

2. *Boto abertzalea % 10-% 20 artean dago*: euskal gutxiengoa agerian dago. Sarritan ondo antolatuta eta ordezkariekin udaletxeetan (Tutera, Viana, Zangoza, Erriberri...). Giro euskaldun xumea sumatzen da.

3. *Boto abertzalea % 20-% 30 artean dago*: euskal gutxiengoa agerian dago, eta eragina du udal eta herri esparru guztietan. Udaletxe orotan du ordezkartza eta bere eragina kalean ere sumatzen da (ikastolak eta irakaskuntza euskalduna, errotulazio elebiduna, kultur ekintza euskaldunak, e.a.).

Iruñerria, Lizarraldea, Tafalla, Ipar-Ekialdeko Haranak...

4. *Boto abertzalea % 30-% 50 artean dago*: abertzaletasunak ez du gehiengo osoa lortzen hauteskundeetan, baina euskal sentimendua oso errotuta dago, eta sarritan nagusi da. Herri anitzetan alkate abertzaleak daude.

Multzo honetan agertzen dira euskal hiztunak diren herriak eta ibarrak (Baztan, Ultzama...) eta erdaldunak diren bertze batzuk (Iruñerriko Atarrabia, Uhartea eta Berriozar, Agoitz...), hala nola hizkuntza erregresioan dutenak ere (Aezkoa, Erro, Anue, Auritz...).

5. *Boto abertzalea % 50-% 70 artean dago*: euskaltasuna eta abertzaletasuna nagusi dira.

Alkate ia guztiak abertzaleak dira.

Hizkuntzaren aldetik euskara da nagusi.

Multzo hau Nafarroako Ipar-Mendebaldean kokatzen da (Sakana, Basaburua, Larraun, Bortzirriak, Malerreka...).

6. *Boto abertzaleak % 70 gainditzen du*: euskal kontzientzia nazionala oso sendoa.

Lehen aipatutako eremu geografikoan kokatzen diren zenbait herri daude. Hizkuntzaren aldetik oso euskaldunak dira.

Nafarroako mapa marraztu liteke azaldutako emaitzak bere barnean margotuz; hona hemen emaitza:

Boto abertzalearen kopurua

Mapari begiratzea besterik ez dago azkar sumatzeko abertzalearen kopurua Nafarroan nola banatzen den. Lehenago azpimarratu dudan bezala, kokapen geografikoak eragin handia du boto abertzale ala estatalista emateko orduan. Oro har, eta salbuespen txiki batzuk egon arren, arau bat formulatu liteke: *abertzalearen kopurua Nafarroan Hegoaldetik Iparraldera hazten da, eta baita Ipar-Ekialdetik Ipar-Mendebaldera ere.*

Gero aztertuko dugunez, kokapen geografiko hutsak ez du eragiten botoan, eta ezta paisaia geografikoak ere. Mapa begiratu hala iruditu arren, bertze giza-faktore batzuk daude eragin horren atzean, nabarmenena hizkuntza-

rena izanik. *Aumerago erakutsiko dugunez, boto abertzalearen mapa eta hizkuntzaren mapa ia-ia bikiak baitira Nafarroan.*

Aurreko mapan agerian geratzen denez, abertzaletasunari dagokionez multzo desberdinetan zatitu daiteke Foru Erkidegoa (bost zati arbitrariotan egin dugu zatiketa hemen, erraztekotan). Hala ere, zati horietan inguruarekiko desberdinak diren herriak aurki daitezke, dauden lekuetan baino boto abertzale gehiago edo gutxiago erakusten dutelako. «Irla Herriak» izendatuko ditugu, eta garrantzitsuenak Tuteran, Tafalla, Sartaguda eta Altsasu dira (ikus mapa).

Nafarroako euskararen mapa

Euskararen ezagutzari dagokionez oso anitza da Nafarroa ere, III. Eranskinen ikusten denez bertan baitira euskal hiztunak % 5 baino gutxiago dituzten herriak, eta % 80 baino gehiago dituztenak ere.

Datu hauek biltzeko kontuan hartu da Nafarroako Gobernuak 1996. urtean egindako hizkuntz-zentsua (georotik ez da bertze berri bat egin), euskaldunen kopurua eta ia-euskaldun alfabetatuen kopurua batuz. Kontuan hartu dira, halaber, 2001. urteko Euskal Herriko Inkesta Soziolinguistikoaren datuak.

Aurreko atalean egin dugun moduan, hizkuntzari dagokionez ere sailkapen bat egin zitekeen Nafarroako herrien artean, dituzten euskal hiztunen arabera:

1. *Euskal hiztunak ez dira % 5era iristen:* euskararen egoera marjinala da oso. Hizkuntza ez da inon entzuten.

Irakaskuntza ia oso-oso erdalduna da.

Zenbait herritan (Tuteran, Vianan ala Lodosan) badaude ikastolak, baina herriak dira eta oraindik ez dute haur asko euskaldundu.

Tuteran eta Lizarrako Erriberako herriak sartzen dira multzo honetan.

2. *Euskal hiztunak % 5 eta % 10 artean daude:* euskararen presentzia apurra, zenbait herritan (adibidez, Tafallan), baina ofizialtasunik ez.

Zenbait lekutan errotulazioa elebiduna da.

Irakaskuntzan badaude ikastola sendoak (Tafallan, Zangozan...) eta ume askok A ereduari ikasten dute ere.

Nafarroako erdialdean kokatzen da, zona «no vascofona» deitutakoan.

3. *Euskal hiztunak % 10-% 20 artean daude:* euskara ikusi, ikusten da (errotulazio elebiduna), baina gutxi entzuten da karriketari.

Iruñerria, Lizarralde eta Ipar-Ekialdeko haranak.

Eremu honetan badaude euskaldun zahar gutxi batzuk, Zaraitzu aldean.

Badaude ikastola sendoak, eta irakaskuntza euskaldun sare publikoan ere eskaintzen da. Umeen ia herenak euskara hutsez ikasten du.

4. *Euskal hiztunak % 20-% 50 artean daude:* oso multzo zabala da hau, hemen baitaude euskaldunak diren herriak eta haranak (Aezkoa, Arakil, Sakanako zenbait herri...) eta erdaldunak diren bertze batzuk (Agoitz, Irurtzun, Artze...).

Euskaldunak direnak, hala ere, erregresioan dute hizkuntza, zaharrenak baitira euskaraz hobeto mintzatzen direnak (Aezkoa, Erro, Arakil...).

Nolanahi ere, eredu euskalduna da nagusi irakaskuntza arloan, eta ume asko euskaldundu dira eskolan, etxean hizkuntza jaso ez arren.

Multzo hau «zona vascofona» delakoan dago (Agoitz izan ezik, «zona mixta» delakoan kokatzen baita).

Euskara entzun daiteke, baina zaharren eta umeen ahotan, gehienbat.

5. *Euskal hiztunen kopuruak % 50 gainditzen du:* euskara nagusi da eta sendo dago etxean eta karrikan. Etxeko transmisioak bizirik dirau.

Zenbait herritan hegemonikoa da.

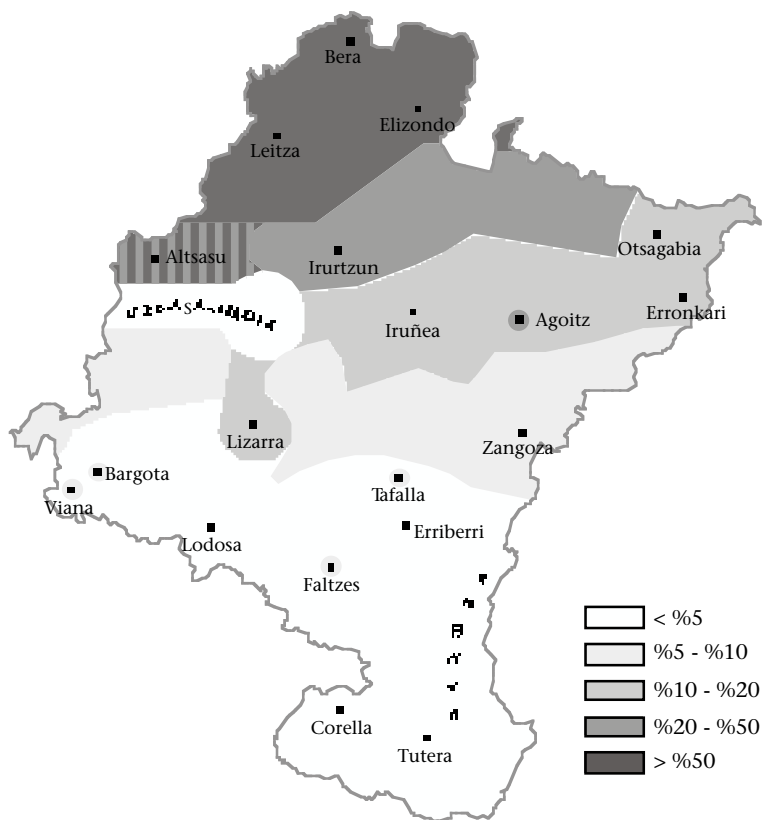
Irakaskuntza euskalduna da nagusi.

Nafarroako Ipar-Mendebaldean kokatzen da, «zona vascofona» delakoan. Sakanako hainbat herritan ere, bertze batzuk aurreko multzoan egon arren.

Bildutako datuekin Nafarroako hizkuntza mapa marraztu daiteke, aipatu ditugun multzoak bere barnean marrotuz:

Mapa honek ere lehenago aipatu dugun ondorio berera eramaten gaitu: *euskal hiztunen kopurua Nafarroan He-goaldetik Iparraldera hazten da, eta baita ere Ipar-Ekialdetik Ipar-Mendebaldera*. Izan ere, nabaria da mapa politiko eta mapa linguistikoaren arteko antza, hizkuntza eta botoaren arteko harreman zuzena dagoela pentsarazten diguna³.

Euskal hiztunen kopurua

Bi mapen arteko berdintasuna salbuespen batzuek besterik ez dute okertzen:

- Baztan ibarra eta Luzaideko harana, hizkuntzaren aldetik euskaldunak izan arren, ez dituzte hauteskuntzetan gehiago abertzaleak lortzen; ematen du normalagoa

izanen zela Ipar-Mendebaldeko haranekin bat etortzea politikoki.

- Lurralde batzuek, hizkuntzaren aldetik oso erdalduak izan arren (euskaldunen kopurua ez da % 5era iristen), abertzaleago bozkatzen dute antzeko hizkuntza egoera duten beste batzuek baino: Bialaldea, Erribemialdea, eta Erribera Garaia, oro har.

Bi salbuespen horiek izan ezik, Nafarroako mapa politikoa eta mapa linguistikoa bat etortzen dira ia guztiz.

Ondorio hau baieztatzeko matematiketara jo behar dugu, ordea, gure iritzia objektibotzekotan. Pearson-en korrelazioa deitutako froga aplikatuz jakinen dugu gure susmoak oinarri sendoa duen ala ez. *Froga honen bitartez bi aldagai ezberdinak noraino dauden lotuta jakiten da, bi aldagai horien datuak aztertu ondoren. Aipatutako aldagaiak, kasu honetan, boto abertzalearen kopurua eta euskal hiztunen kopurua dira.*

Puntu honetara iritsita, aipatu gabe ezin dut utzi EHUren irakaslea den Matxalen Gamendiaren laguntza baliotsua, estatistika matematikoaren arlo korapilatsuan gidatu nauena. Berarekin aztertu ditugu Nafarroako 124 herritako datuak, boto abertzalearen eta euskal hiztunen balizko korrelazioa bilatuz. Bilaketa horren emaitza lehen aipatutako Pearsonen korrelazio indizean zehazten da: 0,907, kasu honetan. *Indize honek, ez bairik gabe, aztertuta -ko bi aldagaien artean korrelazio oso altua dagoela baieztatzen du (adierazgarritasun maila oso ona izanik ere —0,01—, bide batez esanda).*

I. Eranskinean kalkuluak egiteko erabili diren Nafarroako 124 herrietako datuak agertzen dira.

Ondorioak

Lan honetan abertzaletasuna Nafarroako hauteskundeetan nola adierazten den ikertu dugu. Beste aldetik Nafarroako mapa linguistikoa aztertu dugu, eta baita mapa politiko eta linguistikoaren arteko harremanak bilatu ere.

Laburpen gisa, ondorio batzuk azpimarratu daitezke:

- Abertzaletasuna Nafarroan anitz aldatzen da leku batetik bestera. Hegoaldetik Iparraldera hazten da, eta baita Ipar-Ekialdetik Ipar-Mendebaldera ere. Tokien arteko desberdintasunak, batzuetan, egundokoak dira.

- Euskal hiztunen kopurua ere oso aldakorra da Nafarroan, tokiaren arabera. Lehen bezala, euskaldunen kopurua Hegoaldetik Iparraldera hazten da, eta baita Ipar-Ekialdetik Ipar-Mendebalderantz. Mapa politikoa eta mapa linguistikoa oso antzekoak dira Nafarroan.

- Matematikoki azaltzen denez, bada harreman zuzena hizkuntza eta abertzaletasunaren artean Nafarroan: lurralde euskaldunetan boto abertzale handiagoa da lurralde erdaldunetan baino.

- Hala ere, leku euskaldunetan euskaldunen kopuruak boto abertzalearen kopurua gainditzen du. Horrek esan nahi du toki horietan euskaldun askok ez dutela abertzale bozkatzeko.

- Lurralde erdaldunetan, berriz, alderantziz gertatzen da: boto abertzaleak, oro har, euskaldunen kopurua gainditzen du. Horrek adierazten du erdaldun batzuek abertzale bozkatzeko dutela. ¶

1. Ikus *Euskara Nafarroan zertan den* ikerketa soziolinguistikoa, Nafarroako Gobernuak argitaratutakoa (Iruñea, 1995). Baita ere *Euskal Herriko Soziolinguistikazko II. Inkesta*, 1999. urtekoa.
2. Iruñean, esaterako, hauek izan dira boto abertzalearen ehunekoak: 1987. urtean, % 30; 1991. urtean, % 23; 1999. urtean, % 24; 2003. urtean, % 25. Lizarran, berriz, honako hauek: 1987. urtean, % 31; 1991. urtean, % 26; 1999. urtean, % 23; 2003. urtean, % 24.
3. Nafarroako Hegoaldea da erdaldunena, eta lurralde horretan kokatzen da ere boto abertzalearen kopururik txikiena; aitzitik, Ipar-Mendebaldeko eremua da euskaldunena, eta bertan boto abertzalea da nagusi. Iruñerrian eta erdialdeko herrietan tarteko egoera aurkitzen dugu: bai euskararen ezagutzari dagokionez, bai boto abertzaleari dagokionez, ez dago Erriberan dagoen urritasunik eta ezta iparraldeago dagoen euskaltasunik ere, tarteko emaitzak baizik.

I. Eranskina. Herrien datuak

<i>Herria</i>	<i>Boto abertzalea</i>	<i>Euskal hiztunak</i>
Abartzuza	% 25,7	% 11,2
Abaurregaina	% 41,6	% 35
Ablitas	% 3,75	% 1,5
Agoitz	% 44,5	% 24
Aiegi	% 29,25	% 10
Alesbes	% 8,25	% 2
Altsasu	% 39	% 26
Amezkoa	% 15	% 6,6
Andosilla	% 9,2	% 3
Antsoain	% 26,75	% 11
Anue	% 35,2	% 27
Arakil	% 32,75	% 21
Araitz	% 63	% 93,5
Arantza	% 87	% 98
Aranguren	% 22,75	% 12
Arbizu	% 82,75	% 92
Areso	% 53,75	% 93
Arguedas	% 6,25	% 0,9
Aribe	% 40,33	% 28,5
Arroitz	% 18,75	% 4,4
Artaxoa	% 13,75	% 3,3
Atarrabia	% 35,75	% 15
Azagra	% 2,75	% 0,2
Auritz	% 31,5	% 37
Azkoien	% 4,75	% 1,4
Barañain	% 24,75	% 11,5
Bargota	% 25,5	% 5,5
Basaburua	% 59	% 84
Baztan	% 47,25	% 81
Bera	% 61	% 73,5
Beriain	% 11	% 2
Berriozar	% 31,5	% 12,1
Bertizarana	% 54	% 80
Betelu	% 62,5	% 94
Buñuel	% 2,67	% 0,3
Burgi	% 22,25	% 5,1
Burlata	% 26,25	% 13,5
Cabanillas	% 4	% 1
Cadreita	% 7,5	% 2
Caparroso	% 6,75	% 1,7
Cárcar	% 3,25	% 1
Cascante	% 6,6	% 2,2

Castejón	% 3,5	% 2
Cintruénigo	% 3,5	% 1,2
Corella	% 3	% 1,1
Cortes	% 9,25	% 4,6
Deierri	% 20,25	% 9,5
Deikaztelu	% 13,25	% 6,8
Doneztebe	% 56,75	% 76
Egues	% 18,5	% 13,8
Elo	% 14,33	% 5,2
Ergoiena	% 73,25	% 93
Erriberri	% 14,5	% 3,9
Erro	% 30,25	% 29
Erronkari	% 23	% 10
Esteribar	% 30	% 18
Etxalar	% 65,5	% 91
Etxarri Aranatz	% 71,75	% 80,5
Etxauri	% 48,5	% 14,5
Ezkabarte	% 30,25	% 14
Ezkaroze	% 20,5	% 12
Faltzes	% 11	% 5
Fitero	% 2	% 0,8
Funes	% 2	% 0,4
Fustiñana	% 3,5	% 0,5
Galar	% 20	% 6
Gares	% 26,75	% 9,2
Garralda	% 40,5	% 30
Goizueta	% 90	% 97
Irunberri	% 20,5	% 9,8
Iruñea	% 25,2	% 10,5
Irurtzun	% 36	% 25
Ituren	% 82	% 97
Izaba	% 25,5	% 14,5
Kaseda	% 10,75	% 5
Lakuntza	% 65	% 60,5
Larraga	% 18,75	% 4,5
Larraun	% 61	% 86
Leitza	% 66,75	% 91
Lekunberri	% 59	% 61
Lerin	% 11,75	% 4,8
Lesaka	% 74,25	% 81
Lizarra	% 25,5	% 12,5
Lodosa	% 8,6	% 3,1
Los Arcos	% 10	% 2
Luzaide	% 30,25	% 68
Mañeru	% 24	% 5,4
Martzilla	% 6,6	% 0,7

Mendabia	% 4	% 1
Mendigorria	% 18,3	% 5
Milagro	% 2,3	% 0,3
Monteagudo	% 1,75	% 0,6
Murchante	% 4,65	% 0,45
Nabaskoze	% 27	% 8,5
Noain	% 17	% 7
Obanos	% 18,75	% 6
Oibar	% 17,3	% 5,1
Otsagabia	% 28,75	% 15
Olatzagutia	% 50	% 24
Oltza	% 26,25	% 13
Orbaizeta	% 48,25	% 41
Orkoien	% 17	% 10,2
Orotz-Betelu	% 32,25	% 10
Puiu	% 28,25	% 6,8
Ribaforada	% 3,25	% 0,5
San Adrian	% 2,5	% 2
San Martin Unx	% 12	% 1
Santakara	% 4,75	% 1,7
Sartaguda	% 17,5	% 4
Sesma	% 5,75	% 1,7
Sunbilla	% 71	% 93,5
Tafalla	% 25,5	% 9
Tutera	% 10,2	% 2,1
Txulapain	% 31	% 20,6
Uharte-Iruñea	% 34,75	% 15
Ultzama	% 32,5	% 52,5
Urdiain	% 67,75	% 86
Uxue	% 18,5	% 4,8
Valtierra	% 3,3	% 0,7
Viana	% 13	% 5
Zangoza	% 14,25	% 5,7
Zarrakastelu	% 9,75	% 4
Zizur Nagusia	% 26,25	% 15
Zugarramurdi	% 39,25	% 95

Oharra: boto abertzalearen kopurua kalkulatzeko aintzakotzat hartu dira 1987, 1991, 1999 eta 2003. urteetako Foru Hauteskundeen emaitzak. Taulan agertzen den kopurua aipatutako emaitzen batez bestekoa da.

II. Eranskina.

Boto abertzalearen kopuruak herriz herri

- < % 10: Ablitas, Alesbes, Andosilla, Arguedas, Azagra, Azkoien, Buñuel, Cadreita, Caparros, Cárcar, Cascante, Castejón, Cintruénigo, Corella, Cortes, Fitero, Funes, Fustiñana, Lodosa, Martzilla, Mendabia, Milagro, Monteagudo, Murchante, San Adrian, Santakara, Sesma, Ribaforada, Valtierra, Zarrakastelu.

- % 10-% 20: Amezkoa, Arroitz, Artaxoa, Cabredo, Deikastelu, Egues, Elo, Erriberri, Faltzes, Kaseda, Larraga, Los Arcos, Lerin, Mendigorria, Obanos, Oibar, San Martin Unx, Sartaguda, Tuter, Uxue, Viana, Zangoza.

- % 20-% 30: Abartzuza, Aiegi, Antsoain, Aranguren, Barañain, Bargota, Burgi, Burlata, Deierrri, Erronkari, Ezkaroze, Galar, Gares, Irunberri, Iruñea, Izaba, Lizarra, Mañeru, Nabaskoze, Otsagabia, Oltza, Puiu, Tafalla, Zizur Nagusia.

- % 30-% 50: Abaurregaina, Agoitz, Altsasu, Anue, Arakil, Arike, Atarrabia, Auritz, Baztan, Berriozar, Erro, Esteribar, Etxauri, Ezkabarte, Garralda, Irurtzun, Txulapain, Luzaide, Orbaizeta, Orotz-Betelu, Ultzama, Uharte-Iruñea, Zugarramurdi.

- % 50-% 70: Araitz, Areso, Basaburua, Bera, Bertizarrana, Betelu, Doneztebe, Etxalar, Igantzi, Lakuntza, Larraun, Lekunberri, Leitza, Olatzagutia, Urdiain.

- >% 70: Arantza, Arbizu, Etxarri Aranatz, Ergoiena, Goizueta, Ituren, Lesaka, Sunbilla.

III. Eranskina.

Euskaldunen kopuruak herriz herri

- < % 5: Ablitas, Alesbes, Andosilla, Arguedas, Arroitz, Artaxoa, Azkoien, Azagra, Buñuel, Cadreita, Caparroso, Cárcar, Cascante, Castejón, Cintruénigo, Corella, Cortes, Erriberri, Fitero, Funes, Fustiñana, Larraga, Lerin, Lodosa, Los Arcos, Martzilla, Mendabia, Milagro, Monteagudo, Murchante, Ribaforada, San Martin Unx, San Adrian, Santakara, Sartaguda, Sesma, Tutera, Uxue, Valtierra, Viana, Zarrakaztelu.

- % 5-% 10: Amezkoa, Barasoain, Bargota, Burgi, Deierri, Deikaztelu, Faltzes, Galar, Gares, Irunberri, Kaseda, Mendigorria, Nabaskoze, Noain, Obanos, Oibar, Puiu, Tafalla, Tiebas, Untzue, Viana, Zangoza.

- % 10-% 20: Abartzuza, Aiegi, Antsoain, Aranguren, Atarrabia, Barañain, Beriozar, Burlata, Egues, Errozkari, Esteribar, Etxauri, Ezkabarte, Ezkaroze, Iruñea, Izaba, Lizarra, Oltza, Orkoien, Orotz-Betelu, Otsagabia, Uharte-Iruñea, Urraul, Zizur Nagusia.

- % 20-% 50: Abaurregaina, Agoitz, Altsasu, Anue, Arakil, Aribes, Artze, Atetz, Auritz, Erro, Garralda, Irurtzun, Odieta, Olatzagutia, Orbaizeta, Txulapain.

- >% 50: Araitz, Arantza, Arbizu, Areso, Basaburu a, Baztan, Bera, Bertizarana, Betelu, Doneztebe, Ergoiena, Etxalar, Etxarri Aranatz, Goizueta, Igantzi, Imotz, Ituen, Lakuntza, Larraun, Lekunberri, Leitza, Lesaka, Luzaide, Sunbilla, Ultzama, Urdiain, Zugarramurdi.